

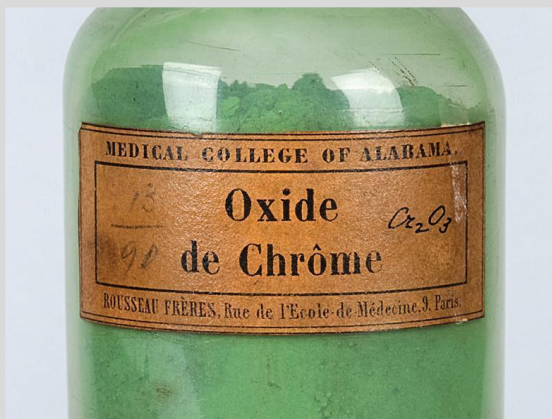

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΕΕ 541 Εκπαίδευση, υλικός πολιτισμός και κληρονομιά

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ:

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Χειμερινό εξάμηνο 2025 - 2026

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

Τρίσημο σχήμα της ιστορικής γνώσης:

- *δηλωτικός* χαρακτήρας
- *διαδικαστικός μεθοδολογικός* χαρακτήρας
- *εννοιολογικός* χαρακτήρας

Η δηλωτική γνώση παραμένει *μετέωρη όταν απουσιάζουν* τα υπόλοιπα στοιχεία της ιστορικής γνώσης

Η *διαδικαστική* γνώση οδηγεί στο *πώς να βρεθεί η δηλωτική*

Η *εννοιολογική* γνώση συμβάλλει στη *μετάβαση από τη γνώση στην κατανόηση* – διατρέχει τις δύο άλλες

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

ΔΗΛΩΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

- *γεγονοτολογική* γνώση
- έμφαση στα *ιστορικά πρόσωπα*
- *εθνική ματιά*: το «έθνος» αποτελεί τη βασική έννοια η οποία διαμορφώνει τον ιστορικό χρόνο = ταύτιση ιστορικού και εθνικού χρόνου
- *χρονολογική προσέγγιση* της ιστορίας ως συγκεκριμένη επιλογή

Κριτική τη δεκαετία του '60 (και από τη πλευρά της παιδαγωγικής) - *προτάσεις* για αλλαγές:

- αλλαγή στη *φορά του χρόνου*
- μετακίνηση *από τη χρονολογική στη θεματική* προσέγγιση
- *μικτή προσέγγιση*: χρονική και θεματική προσέγγιση της ιστορικής ύλης

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

- Θέτω *ερωτήματα για το παρελθόν*
- Γνωρίζω *πώς να αναζητήσω τις απαντήσεις*

Η ιστορική γνώση είναι *«διαμεσολαβημένη» γνώση* μέσω ιστορικών πηγών
= το παρελθόν γίνεται *ιστορικό παρελθόν λόγω του παρόντος*

Ιστορικό ερώτημα: ο δρόμος προς την ιστορική κατανόηση

Τρία είδη ιστορικού ερωτήματος στην τάξη:

α. ανοικτό ιστορικό ερώτημα: το θέτουν *τα παιδιά*, είναι σχετικό με την ιστορία & να μπορεί να απαντηθεί με «ανοικτές» παιδαγωγικές διαδικασίες *εντός ή εκτός αναλυτικού προγράμματος*

β. καθοδηγούμενο ιστορικό ερώτημα: προκύπτει από *«περιβάλλον» προετοιμασμένο* από την/τον εκπ/κό/με πιθανά (υπο)ερωτήματα

γ. δεδομένο ιστορικό ερώτημα: το θέτει *ο/η εκπ/κος* ή το σχολικό εγχειρίδιο/*πηγές, πληροφοριακό υλικό, δραστηριότητες* για να απαντηθεί

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

ΠΗΓΕΣ

Είδη ερωτημάτων που μπορούμε να υποβάλλουμε στις πηγές:

1. Ερωτήσεις που αποσκοπούν στην **πληροφορία**
(αναζήτηση δεδομένων, ανάκληση, αναγνώριση)

2. Ερωτήσεις που οδηγούν στην **κατανόηση**:

- **Αποκλίνουσες**: περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις, υπόθεση – επίλυση ενός προβλήματος, συμπεράσματα + ανάπλαση δεδομένων
- **Συγκλίνουσες**: καταλληλότερη ή καλύτερη απάντηση, με βάση τα δεδομένα της πηγής = εξηγήσεις, ερμηνείες, συγκρίσεις, αλληλεξαρτήσεις

3. Ερωτήσεις που αποσκοπούν στον **στοχασμό**:
προσωπικές απαντήσεις, κρίσεις, αξιολόγηση, γνώμη ή εξήγηση

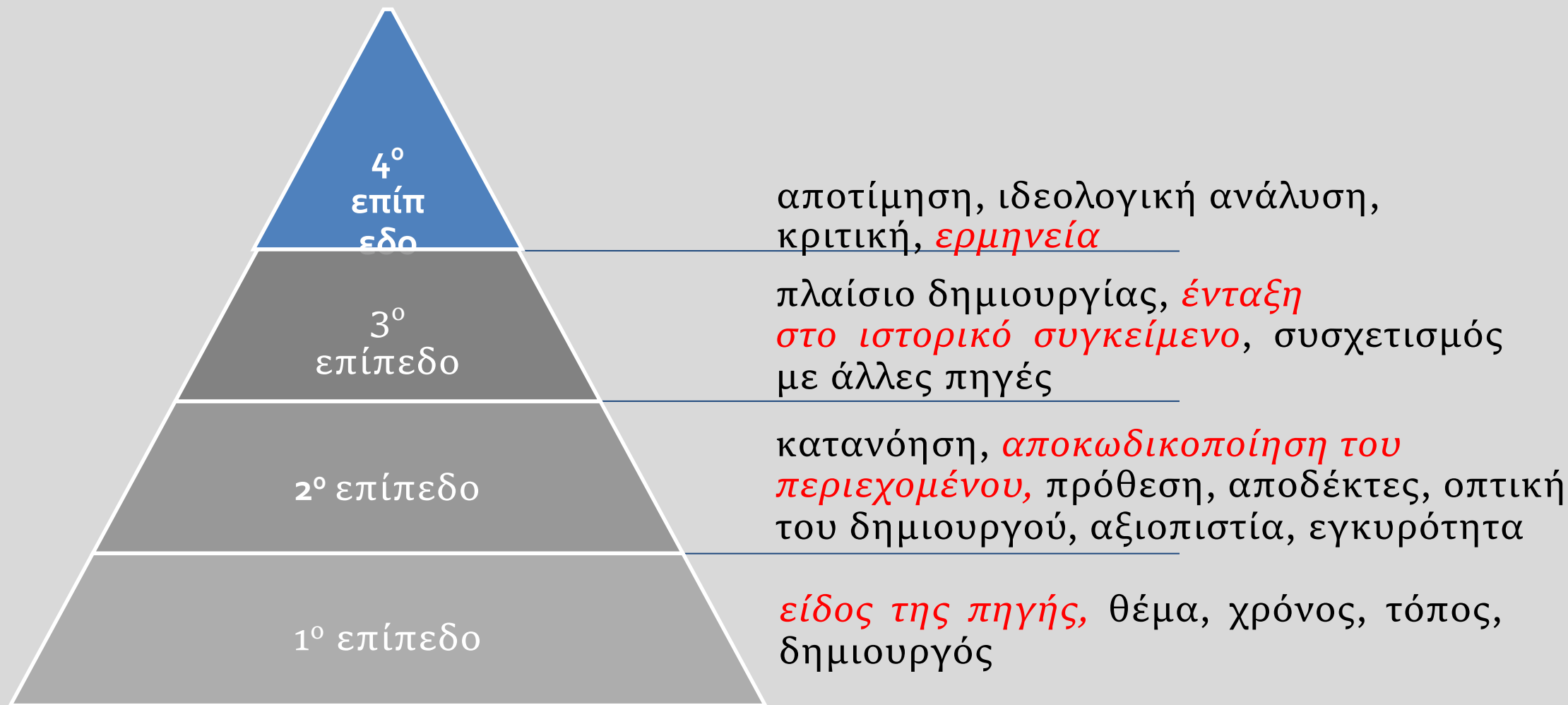

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΕΕ 541 Εκπαίδευση, υλικός πολιτισμός και κληρονομιά

Υλικός πολιτισμός: η ανάλυση και τα ερωτήματα για την επεξεργασία

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

Η γνώση των *εννοιών* αποτελεί προϋπόθεση για την *ιστορική κατανόηση* και την *ιστορική γνώση*

Οι έννοιες:

- *Γενικεύουν*
- *Συνοψίζουν*
- *Κατηγοριοποιούν*
- *Έχουν καθολική δυναμική*

Τυπολογία εννοιών

Ουσιαστικές (1^{ης} τάξης)

Δομικές (2^{ης} τάξης)

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

Βασικές ιστορικές έννοιες ή έννοιες Α' τάξης

Π.χ. «εκκλησία του δήμου», «κυβέρνηση», «τυραννία», «ευγενείς», «δωρικός ρυθμός», «μινωικά ανάκτορα», «εικονομαχία», «ακρίτες», «βιλαέτι», «κλέφτης - αρματολός», «δεσποτεία», «σύνταγμα»

- **κατασκευασμένες** εκτός ή εντός της ιστορικής επιστήμης
- αποκτούν ιστορική σημασία **στη σχέση τους με το χώρο ή το χρόνο**
- εμπεριέχουν **πολλά και διαφορετικά νοήματα** γιατί είναι πληθωρικές, δίσημες, αμφίσημες, διευρυμένες, ελαστικές
- αποτελούν **σύνθετες αναπαραστάσεις**, κατασκευασμένες με βάση όσα οι άνθρωποι προσλαμβάνουν με τις **αισθήσεις τους και νοηματοδοτούν**

Μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

Μεταϊστορικές ή έννοιες Β' τάξης

- αφορούν την ίδια την **επιστημολογική ιδιαιτερότητα** της ιστορικής επιστήμης
- δομικές ιστορικές έννοιες με **διαθεματική και διαχρονική ισχύ**

Οι κύριες **μεταϊστορικές έννοιες**:

χρόνος - χώρος

αιτιότητα και συνέπεια

συνέχεια και αλλαγή

ομοιότητα και διαφορά

σημαντικότητα

ενσυναίσθηση

πολυπρισματικότητα

ηθικές αποκρίσεις

Υλικός πολιτισμός: αρχαιολογικά ευρήματα (τεχνουργήματα), εργαλεία, όπλα, οικιακά σκεύη, έπιπλα, διακοσμητικά αντικείμενα, στολές και ενδύματα, παιδικά παιχνίδια, μηχανήματα, μέσα συγκοινωνίας και επικοινωνίας, κ.λπ.

Πρωτογενείς πηγές, προσέγγιση με βάση την **αρχαιολογική οπτική και μεθοδολογία:**

- ✓ **Υλικό** κατασκευής
- ✓ **Μορφολογικά** χαρακτηριστικά
- ✓ **Πρόθεση** δημιουργίας
- ✓ Χωροθέτηση **δημιουργίας, χρήσης, ανεύρεσης, έκθεσης**
- ✓ **Χρήση-λειτουργία**
- ✓ **Ιστορικό** πλαίσιο
- ✓ **Κοινωνικό-οικονομικό** πλαίσιο
- ✓ **Συγκρίσεις-συσχετίσεις**
- ✓ **Ιστορική** σημασία και αξία

Δραστηριότητες για την αξιοποίηση καταλοίπων του υλικού πολιτισμού που σχετίζονται με:

- ✓ Προσεκτική *παρατήρηση και περιγραφή* των φυσικών *χαρακτηριστικών* του αντικειμένου
- ✓ *Κατηγοριοποίηση – ταξινόμηση*
- ✓ *Καταλογογράφηση*
- ✓ *Συσχέτιση* της κατασκευής με την *πρόθεση* του δημιουργού και την *χρήση*
- ✓ Ένταξη στο *ιστορικό πλαίσιο*
- ✓ *Συγκρίσεις* με παρόμοια αντικείμενα (προγενέστερα, σύγχρονα ή μεταγενέστερα)
- ✓ Διατύπωση *υποθέσεων και ερωτημάτων* για τη χρήση και την λειτουργία στο *παρελθόν* και στο *παρόν*
- ✓ Διατύπωση απόψεων για την *ιστορική – πολιτισμική αξία*
- ✓ Δημιουργία *αφηγήσεων* για τα κατάλοιπα
- ✓ Δημιουργία *«μουσειακής έκθεσης»*

Ιστορική εκπαίδευση και υλικός πολιτισμός: πρακτικές εφαρμογές

Weicksel (2024): μια θήκη με αντικείμενα στην τάξη

Teaching modules on historical practice

Sarah Jones Weicksel

A Case for Objects

Material Culture in the History Classroom

Ιστορική εκπαίδευση και υλικός πολιτισμός: πρακτικές εφαρμογές

Weicksel (2024): μια θήκη με αντικείμενα στην τάξη

Ιστορίες που μπορεί να «περιέχει» ένα *ανακυκλώσιμο*
καπάκι από ποτήρι

- ✓ Περιβαλλοντικά κινήματα και ανακύκλωση
- ✓ Επιστημονικές ανακαλύψεις
- ✓ Design
- ✓ Νόμοι για πνευματικά δικαιώματα
- ✓ Εργασιακά ζητήματα
- ✓ Παγκοσμιοποίηση
- ✓ Κοινωνική/οικονομική/πολιτισμική ιστορία της κατανάλωσης *ροφημάτων*
- ✓ *Ιστορία καφέ* π.χ. στις φυτείες του El Salvador
- ✓ *Καφέ του Λονδίνου* τον 17^ο αι.
- ✓ Θεραπευτικές χρήσεις καφέ

Weicksel, 2024

Ιστορική εκπαίδευση και υλικός πολιτισμός: πρακτικές εφαρμογές

Weicksel (2024): μια θήκη με αντικείμενα στην τάξη

Τρία απαιτούμενα στοιχεία αξιοποίησης αντικειμένων
στην τάξη

➤ *Πλάνο μαθήματος*

Αξιοποίηση πλάνου μαθήματος από τη *Διδακτική της Ιστορίας*

➤ *Φύλλο Ανάλυσης Αντικειμένων*

Διάφορες δυνατότητες/μορφές/μεθοδολογικές επιλογές

➤ *Αντικείμενα*

Αναζήτηση *αντικειμένων* που μπορούν *να μεταφερθούν στην τάξη* και να «αναλυθούν» από τα παιδιά

Teaching modules on historical practice

Sarah Jones Weicksel

A Case for Objects

Material Culture in the History Classroom

Weicksel, 2024

Προτεινόμενη δομή Φύλλου Ανάλυσης Αντικειμένων

Υιοθέτηση της *μεθοδολογίας της βιογραφίας* των αντικειμένων, της *«κοινωνικής ζωής»* (I. Kopytoff, A. Appadurai, B. Latour)

Βοηθητικό ένα *σκίτσο ή σχέδιο*, μετά από *εντατική παρατήρηση*/τεχνικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες αντιληπτές *μέσω των αισθήσεων*

➤ Σχεδιασμός και κατασκευή

✓ *Υλικά και προέλευση* (ξύλο, λίθος, μέταλλο, πηλός, πλαστικό κ.λπ.)/ακόμα *πιο συγκεκριμένες πληροφορίες* (π.χ, είδος ξύλου, μετάλλου, λίθου)

➤ Ερωτήματα για τον κατασκευαστή

✓ *Τόπος και χρόνος* κατασκευής, με τεκμηρίωση των πληροφοριών

✓ *Διαδικασίες* κατασκευής. *εγχειρηματική αλυσίδα*

✓ *Συνθήκες* κατασκευής

✓ *Μαζική παραγωγή*

Προτεινόμενη δομή Φύλλου Ανάλυσης Αντικειμένων:

Υιοθέτηση της μεθοδολογίας της βιογραφίας των αντικειμένων, της «κοινωνικής ζωής» (I. Kopytoff, A. Appadurai, B. Latour)

➤ Χρήση και διανομή

- ✓ Πως απέκτησε κάποιος το αντικείμενο, κατασκευάστηκε για προσωπική χρήση, διαφημίστηκε και πουλήθηκε
- ✓ Πως χρησιμοποιήθηκε, ήταν διακοσμητικό, χρηστικό ή και τα δύο
- ✓ Ποιος μπορεί να ήταν ο δυνητικός ή πραγματικός χρήστης του και πως αυτό τεκμηριώνεται
- ✓ Πιθανός κοινωνικός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, συμβολικός ρόλος του/ιδέες και συναισθήματα που μπορεί να εξέφραζε
- ✓ Ποιος ο ρόλος ή η σημασία του στην κοινωνία που το παρήγαγε και το χρησιμοποίησε

Προτεινόμενη δομή Φύλλου Ανάλυσης Αντικειμένων:

Υιοθέτηση της μεθοδολογίας της βιογραφίας των αντικειμένων, της «κοινωνικής ζωής» (I. Kopytoff, A. Appadurai, B. Latour)

➤ Ζωή μετά την ζωή

- ✓ Πως άλλαξε η χρήση ή η σημασία του αντικειμένου μέσα στο χρόνο και ποιες είναι οι σχετικές ενδείξεις
- ✓ Υπό ποιες συνθήκες το αντικείμενο επιβίωσε μέχρι σήμερα
- ✓ Πως κατέληξε στο Μουσείο ή σε συλλογή
- ✓ Πως μπορεί να συγκριθεί με άλλα αντικείμενα του ίδιου τύπο

Προτεινόμενη δομή Φύλλου Ανάλυσης Αντικειμένων:

Υιοθέτηση της *μεθοδολογίας της βιογραφίας* των αντικειμένων, της *«κοινωνικής ζωής»* (I. Kopytoff, A. Appadurai, B. Latour)

➤ *Από τα αντικείμενα στα ιστορικά ερωτήματα*

- ✓ Ποια *ιστορικά ερωτήματα* μπορούν να τεθούν με βάση το αντικείμενο
- ✓ Ποιες *άλλες πηγές* (αντικείμενα, εικόνες, κείμενα κ.λπ.) θα μπορούσαν να δώσουν *επιπλέον πληροφορίες* για τα *ιστορικά συγκείμενα*, μέσα στα οποία μπορεί να γίνει *κατανοητό το αντικείμενο*
- ✓ Τι άλλο *επιπλέον θα ήθελε κανείς να γνωρίζει* για το αντικείμενο και που θα μπορούσε να αναζητήσει *περαιτέρω πληροφορίες*

Ιστορική εκπαίδευση και υλικός πολιτισμός: πρακτικές εφαρμογές

Thatcher Ulrich L. (2015): μία διαφορετική έκθεση αντικειμένων, ποικίλες οπτικές και ιστορικές αφηγήσεις

*Μουσειακή έκθεση **Tangible Things** στο Πανεπιστήμιο του Harvard (2011): χρήση του όρου «πράγμα» προκειμένου να συμπεριληφθούν και «φυσικά, άψυχα» αντικείμενα*

Τα πράγματα/αντικείμενα ως *πρωτογενείς ιστορικές πηγές*: αναζήτηση *σχέσεων* ανάμεσα σε *ανθρώπους, διαδικασίες*, και μορφές διερεύνησης *ιστορικών ερωτημάτων* που μπορεί να *διαφεύγουν*

*Τέσσερις διαφορετικές **οπτικές** ταξινόμησης των αντικειμένων: εναλλακτικές δυνατότητες δημιουργίας ιστορικών αφηγήσεων*

Thatcher Ulrich et al, 2015

1. Πράγματα στη θέση τους (*Things in Place*)

Τα αντικείμενα *χωρίς δέσμευση ταξινόμησης* ανά υλικό, χρονολόγηση, προέλευση, σε *έξι ενότητες*:

- ✓ *Ανθρωπολογία/Αρχαιολογία*
- ✓ *Τέχνη*
- ✓ *Βιβλία και χειρόγραφα*
- ✓ *Ιστορία*
- ✓ *Φυσική Ιστορία*
- ✓ *Επιστήμες και ιατρική*

Thatcher Ulrich et al, 2015

1. Πράγματα στη θέση τους (Things in Place)

45. A pressed orchid specimen, *Epidendrum lorifolium*, accompanied on the same sheet by a watercolor drawing of the live plant in flower is preserved in a traditional wooden herbarium tray. The sheet is a collaboration of the botanist Oakes Ames and his wife Blanche Ames Ames (1923). Orchid Herbarium of Oakes Ames, Harvard University Herbaria.

Φυσική ιστορία

48. Excavated in 1914, this four-handled glass jar is archaeological evidence of daily life, technology, and culture in Syria and Palestine during the fourth and fifth centuries. Semitic Museum.

Ανθρωπολογία - Αρχαιολογία

54. Carved out of limestone and taking the form of a griffin, this mold is for casting openwork metal ornaments, perhaps for a belt. It belonged to an Avar metalworker living in the Balkans in the mid- to late seventh century. Harvard Art Museums/Arthur M. Sackler Museum.

Τέχνη

51. A fragment of Plato's *Republic* on papyrus, copied in Oxyrhynchus, Egypt (ca. 250-300). Houghton Library.

Βιβλία - χειρόγραφα

1. Πράγματα στη θέση τους (*Things in Place*)

55. Glass jars with stoppers sealed by parchment and string hold colorful chemicals that were imported from France around 1862. The stockroom numbers on the bottom edges of the bottles show that they were part of a large set. Collection of Historical Scientific Instruments.

56. The label on this bottle of chromic oxide indicates that the Medical College of Alabama placed a large custom order with the overseas manufacturer Rousseau Frères, which was located down the street from the Faculty of Medicine in Paris. The current physical location of the bottle—on a Cambridge shelf with many others like it—reveals that the bottle never made it to Mobile. A blockade of the South during the Civil War caused the chemicals to be redirected to the North. Collection of Historical Scientific Instruments.

Επιστήμες - ιατρική

57. A lightweight cotton field-hockey dress worn by Elizabeth Wright Plimpton at Radcliffe College, around 1925, gave its owner freedom of motion. Arthur and Elizabeth Schlesinger Library on the History of Women in America.

Ιστορία

2. Πράγματα «ατακτοποίητα» (*Things Unplaced*)

Τέσσερις προθήκες με **φαινομενικά ασύνδετα μεταξύ τους αντικείμενα/εκτός** των συμβατικών **κατηγοριοποιήσεων**

Πρόσκληση προς τους επισκέπτες:
«Ταξινομήσέ τα!»

Διαφορετικά υλικά, ιδιότητες, προέλευση, χρονολόγηση κ.λπ.:
διαφορετικές αφηγήσεις

Οι καθιερωμένες **ταξινομήσεις ασταθείς**, συμβάσεις που αγνοούν τη «δυναμική» (**agency**) των αντικειμένων

Διαφορετικές ταξινομήσεις,
πολυπρισματική οπτική και αφηγήσεις

60. A bronze cast of Abraham Lincoln's life mask and hands, three suffragette pins, Samuel Johnson's teapot, and a potholder-style quilt are some of the things to be sorted in a "muddled" case in the *Tangible Things* exhibition at the Collection of Historical Scientific Instruments, Harvard University, spring 2011.

2. Πράγματα «ατακτοποίητα» (Things Unplaced)

83. The goal of “Blondie Goes to Leisureland”—a 1940 board game based on the popular comic strip *Blondie*—was to reach “Leisureland,” an “all-electric home” made possible by Westinghouse, the maker of the “Leisure line of electric home appliances.” Baker Library, Harvard Business School.

84. Game pieces for “Blondie Goes to Leisureland” featured toasters, electric ranges, water heaters, and washing machines. Baker Library, Harvard Business School.

85. Exhausted after a day of ironing, Blondie dreams that she could qualify as a weight lifter. Domestic work is hard work in the un-electrified home of “Blondie Goes to Leisureland.” Baker Library, Harvard Business School.

86. Ancient gaming pieces, these three-thousand-year-old sheep or goat knucklebones served as dice and divination tools in the Iron Age in western Asia. Semitic Museum.

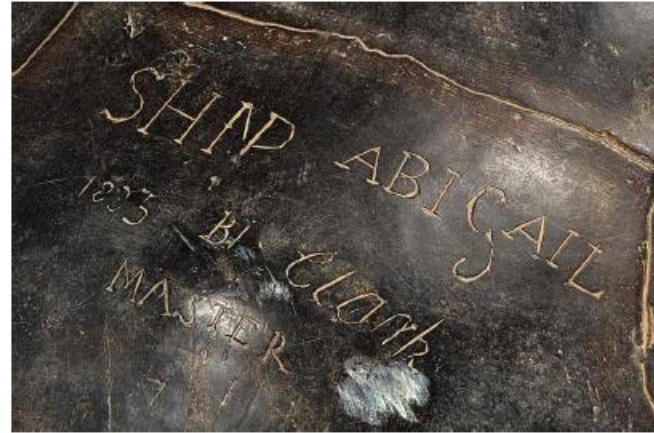
«Κότσια» ζώων, Ανατολία, Εποχή του Σιδήρου

Επιτραπέζιο παιχνίδι, ΗΠΑ 1940

2. Πράγματα «ατακτοποίητα» (Things Unplaced)

71. The dome-shaped shell, blistered and scarred, of a giant tortoise caught in the Galapagos Islands in 1834. This tortoise is the holotype—the specimen used by scientists to define a species—for *Testudo nigra*. Galapagos tortoises like this one led Darwin to think about the relationships of species to their environments. Museum of Comparative Zoology.

72. Crude graffiti cut into the shell of the Galapagos giant tortoise reads "SHIP ABIGAIL / 1835 B[en]j[amin] Clark / MASTER." The *Abigail* was a whaling vessel out of New Bedford, Massachusetts. Museum of Comparative Zoology.

Καύκαλο γιγάντιας χελώνας, Νησιά
Γκαλαπάγκος

74. Logbook of the ship *Abigail*, open to May 1834. The sailors hunted tortoises in the Galapagos to stow alive on their ship to consume as fresh meat during future months of whaling. Courtesy of the Trustees of the New Bedford Free Public Library.

Ημερολόγιο πλοίου Abigail, 1835

3. Πράγματα «εκτός τόπου» (*Things out of Place*)

Έκθεση πραγμάτων «**εκτός τόπου**»:
πέρα από τις τυπικές ταξινομήσεις
ενός **δυτικού Μουσείου**

Αντικείμενα «**στα όρια**» των συμβατικών
κατηγοριών/ερωτήματα σχετικά με το
χαρακτήρα, τις χρήσεις, τις νοηματοδοτήσεις

Επαναξέταση και αμφισβήτηση
του **διαχωρισμού** φυσικό/ανθρωπογενές

Διαφορετικές ταξινομήσεις,
πολυπρισματική οπτική και αφηγήσεις

91. A patent medicine bottle labeled "Macamoose, The Great Indian Tonic," ca. 1865, contains the desiccated body of a house mouse (*Mus musculus*). The curious artifact from the General Artemas Ward House Museum was an interloper on a shelf of various species of mice in the Mammal Hall in the Harvard Museum of Natural History in 2011.

Thatcher Ulrich et al, 2015

3. Πράγματα «εκτός τόπου» (*Things out of Place*)

87. Amid rows of colorful minerals on display in the Mineralogical Hall of the Harvard Museum of Natural History, visitors stumbled upon a large, ovoid stone that had been removed from a man's urinary bladder in 1809. The bladder stone was on loan from the Warren Anatomical Museum in the Francis A. Countway Library of Medicine.

88. Sliced in half, the egg-shaped stone shows concentric rings indicating layers built up over many years inside a man's bladder. Like rocks found in the earth, stones made by the human body (called vesicle calculi) can be rough or smooth, flaky or spiky. This bladder stone is a rough concretion of oxalate of lime, uric acid, and phosphate of lime. Warren Anatomical Museum in the Francis A. Countway Library of Medicine.

Λίθοι και λίθος

95. Tucked among models of canoes and kayaks in the Hall of the American Indian at the Peabody Museum of Archaeology and Ethnology was a British model of the world in the form of an eighteenth-century pocket globe, on loan from the Harvard University Archives. Pocket globes were memory aids for schoolchildren and others wanting a portable map of the heavens and Earth. Tracks of famous explorers were marked as lines on the globe so that users could see their routes. The explorers shown and the cartography of the terrestrial and celestial spheres were typically influenced by national politics.

96. The terrestrial globe, a mere three inches in diameter, sits in its spherical case covered with sharkskin. The case is lined with a map of the celestial sphere. Made by James Ferguson, London, ca. 1757, this pocket globe shows the route of Commodore George Anson, who circumnavigated the world between 1740 and 1744. Harvard University Archives.

Μινιατούρες κανό και υδρόγειας σφαίρας

3. Πράγματα «εκτός τόπου» (*Things out of Place*)

101. An extraordinary goblet, made ca. 1600 from a coconut and carved with Bible scenes, was installed, courtesy of the Busch-Reisinger Museum, among a display of rare printed Bibles in Houghton Library as part of *Tangible Things*, Harvard University, spring 2011.

102. Scenes from the story of Samson are carved into the coconut, which was mounted in gilt silver and topped with a lid by Hans Peter Müller, Breslau, ca. 1600. Harvard Art Museums/ Busch-Reisinger Museum.

92. Who walked here before me? A stuffed coyote gazes down at a dog paw print made in a mud brick between 1500 and 1300 BCE in the city of Nuzi, Mesopotamia. The brick was placed, courtesy of the Semitic Museum, in the Mammal Hall in the Harvard Museum of Natural History.

Σπάνιες Βίβλοι και ανάγλυφη επιχρυσωμένη καρύδα

Κογιότ και πλιθί με αποτύπωμα σκύλου

3. Πράγματα «εκτός τόπου» (Things out of Place)

115. Perched among blue-feathered birds in an exhibition at the Harvard Museum of Natural History, a die-cut tin bluebird sign surprised visitors with its voting-rights message. Made in Massachusetts in 1915, the tin bird was on loan from the Women's Rights Collection of the Arthur and Elizabeth Schlesinger Library on the History of Women in America.

116. A slogan on the yellow belly and tail feathers of this cheery die-cut tin bluebird sign urged Massachusetts male voters to support a "VOTES FOR WOMEN" state constitutional amendment at the polls on November 2, 1915. Arthur and Elizabeth Schlesinger Library on the History of Women in America.

123. Art and nature are combined on the carved skull of this helmeted hornbill. The *Rhinoplax vigil* specimen was collected in Sumatra, Borneo, or the Malay Peninsula and then traded to China, where an artist intricately carved the upper beak and forehead of the thick skull. Museum of Comparative Zoology.

125. The carving depicts a well-known Chinese story: King Wen of the Zhou dynasty discovers the long-retired statesman Jiang Ziya fishing without a hook. Jiang Ziya had earlier served King Zhou, the last ruler of the Shang dynasty, but after coming to hate the tyrant, he retreated into seclusion, hoping that he might someday help to overthrow him. He waited a long time with the philosophy that the fish would come to him of its own volition when it was ready. Curious about this improbable method of fishing, King Wen begins a conversation with the old man and realizes that he is the advisor he has long sought. Jiang Ziya becomes his minister and later helps his son, King Wu, conquer the Shang dynasty. Museum of Comparative Zoology.

Πουλιά και ψήφος για τις γυναίκες

Φύση ή τέχνη;

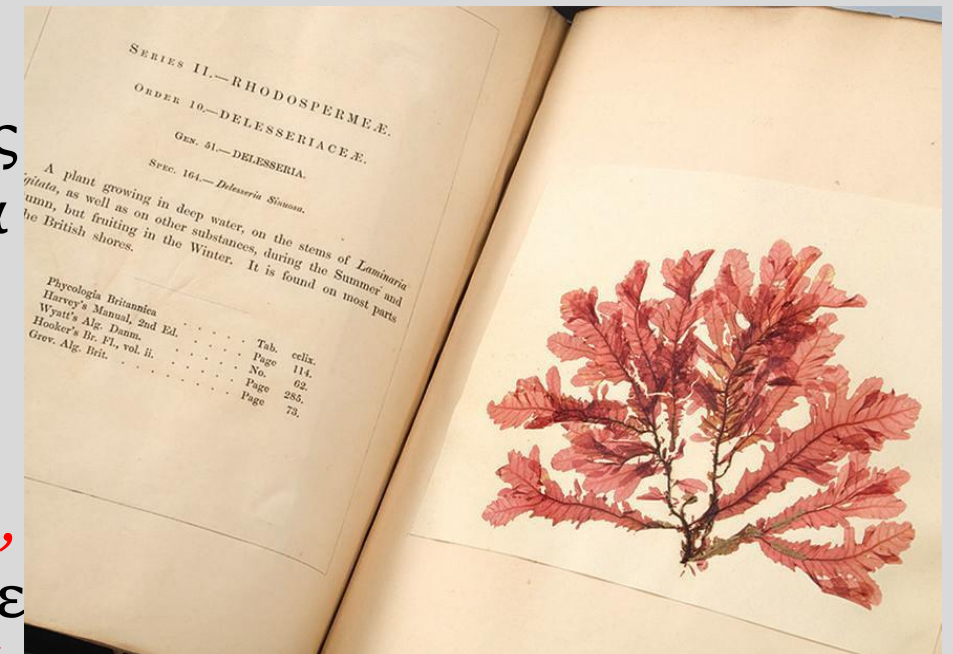
4. Πράγματα σε Ιστορίες – Ιστορίες σε πράγματα (Things in stories – Stories in Things)

Ερωτήματα **για Ιστορίες** πραγμάτων: **τι** είναι, **ποιος και πότε** το έφτιαξε, **πως** βρέθηκε εδώ, ποια η **αξία** του

Οι **ιστορικοί** θέτουν **ευρύτερα ερωτήματα**, με **αφόρμηση** τα αντικείμενα

Στόχος της συγκεκριμένης ενότητας της έκθεσης **ο συγκερασμός** των δύο οπτικών για δημιουργία **ιστορικών αφηγήσεων**

Μετά από τις **«μικρές ιστορίες»** κάθε αντικειμένου, αναζήτηση **αφηγήσεων** για **φυλές, φύλα, σεξουαλικότητα, διασυνδέσεις** ανάμεσα σε **επιστήμες, τέχνη, καθημερινή ζωή, μνημεία, μνήμες**

4. *Πράγματα σε ιστορίες – Ιστορίες σε πράγματα (Things in stories – Stories in Things)*

132. This plaster cast of the clasped hands of poets Robert and Elizabeth Barrett Browning commemorated a friendship between the American sculptor Harriet Hosmer, who made the original cast in Rome in 1853, and the nineteenth century's most famous literary couple. Arthur and Elizabeth Schlesinger Library on the History of Women in America.

Τα χέρια ενός ζευγαριού ποιητών (1853)

4. *Πράγματα σε ιστορίες – Ιστορίες σε πράγματα (Things in stories – Stories in Things)*

134. A divination basket on a gourd base, containing fifty-four items, belonged to a diviner among the Chokwe people in the Benguela Highlands, Angola, at the beginning of the twentieth century. Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

135. When juxtaposed with other items in the Chokwe divination basket through the act of shaking, these human figurines helped the diviner interpret the misfortunes of his clients. Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

136. A spotted blue cloth tied around an unknown thing and bound to a bundle of small sticks is one of many mysterious items in the Chokwe divination basket. Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

Καλάθι με «μαγικά» αντικείμενα από τη φυλή Chokwe, Ανγκόλα

4. *Πράγματα σε ιστορίες – Ιστορίες σε πράγματα (Things in stories – Stories in Things)*

141. Thomas Hancock, uncle of the famous signer of the Declaration of Independence, John Hancock, gave Harvard College this reflecting telescope by Benjamin Martin of London in 1761. Professor John Winthrop took it on his transit-of-Venus expedition to Newfoundland. On long-term loan to the Collection of Historical Scientific Instruments from the Science Museum, London.

142. An instrument for measuring angles precisely between the Sun, Moon, and stars, this gilt brass octant was made by Benjamin Martin of London. It was a 1764 gift to Harvard College from the town clerk of Boston, Ezekiel Goldthwait, to replace an octant he had earlier given to John Winthrop for use during the transit of Venus. The first octant had been lost in a fire. Collection of Historical Scientific Instruments.

145. A pottery plate painted by a Cheyenne warrior named Nock-ko-ist (Bear's Heart) for the Euro-American market, ca. 1878–82. Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

Όργανα αστρονομικής παρατήρησης, Β. Αμερική, 1764

Πήλινο πιάτο του Ινδιάνου Nock-ko-ist, 1878-1882

Βιβλιογραφία

- ✓ Burrit, A.M. 2018. Pedagogies of the Object: Artifact, Context and Purpose. *Journal of Museum Education*, 43(3), 228–235.
- ✓ Henderson, A. G., & Levstik, L. S. 2016. Reading Objects. Children Interpreting Material Culture. *Advances in Archaeological Practice*, 4(4), pp. 503–516.
<https://doi.org/10.7183/2326-3768.4.4.503>
- ✓ Johansson, P. 2019. Historical enquiry with archaeological artefacts in primary school. *Nordidactica - Journal of Humanities and Social Science Education*, 9:1. pp. 78-104.
<https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/view/19950>
- ✓ Thatcher Ulrich, L., Gaskell, I., & Carter, S. A. 2015. *Tangible Things. Making History Through Objects*. Oxford: Oxford University Press.
- ✓ Trškan, D. & Bezjak, S. (Eds.). 2020. *Archaeological Heritage and Education: An International Perspective on History Education*. Slovenian National Commission for UNESCO.
http://oddelki.ff.unilj.si//zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGODOVINE/_private/UNESCO2/Archaeologicalheritage.pdf
- ✓ Weicksel, S.J. 2024. A Case for Objects. Material Culture in the History Classroom. *The American Historical Review*, 129(3), pp. 1128–1152
<https://doi.org/10.1093/ahr/rhae356>